

Nom del castell: Quer
Data de construcció: segle XI
Municipi: Prats de Lluçanès
Comarca: Osona
Altitud: 698 m
Coordenades: E 419381.0, N 4650599.0 (ED50 UTM 31N). Longitud: 2° 1' 31.44" Latitud: 42° 0' 5.162" (GPS)
Com arribar-hi: el castell està situat al sud-oest de Prats de Lluçanès i ben a prop del seu nucli principal.

Les dues joies més preuades de l'època medieval que guarda el terme de Prats són: la vella sufragània de Sant Andreu de Llanars («Lannars»: 1056) —romànica, del segle XI— i el castell del Quer, amb la seva veïna capella de Santa Llúcia.

Avancem que la història d'aquest castell va molt lligada a la dels senyors del castell de Lluçà.

El maig del 1056, Ermessendis féu donació al fill Ramon, levita, de tot l'alou dit «Cher», amb els edificis, terres i pertinences. Restava

disposat que a la mort de Ramon el successor fos el seu germà Folc o bé els seus fills, en cas de tenir-ne de legítims. Situem que la dama donadora era Ermessendis de Balsareny, esposa de Seniofred II de Lluçà.

El castell del Quer, el nom del qual prové de la gran roca sobre la que s'assenta la torre, de planta circular, que ha assolit els nostres dies pertanyia als senyors de Lluçà i fou una petita jurisdicció a l'extrem de la jurisdicció de Lluçà. Positivament, va passar, en part, a poder de Folc, el fill d'Ermessendis —de Lluçà o de Balsareny—, el qual, trobant-se greument malalt, el 1074, féu vot d'entrar monjo a Ripoll si es curava, com així succeí. Tot just ingressat al monestir de Ripoll, el seu germà Berenguer (o sigui: Berenguer Seniofred de Lluçà, el futur bisbe de Vic i arquebisbe de Tarragona) s'apressà a obtenir de l'abat de Ripoll (Bernat) tot el domini del castell i de l'alou del Quer i va donar-ho a la Seu de Vic, com a dotació pròpia canonical.

L'arquebisbe Berenguer, pel seu testament, del 7 de gener del 1099, va confirmar la

donació del castell del Quer a la canonja de Vic. Aviat, però, els senyors de Lluçà en protestaren i, després de molt qüestionar, pogueren recobrar la meitat del castell, amb el dret de disposar-ne en pau i en guerra, venint obligats a l'homenatge de fidelitat al bisbe de Vic.

Així, el castell, sota el vassallatge dels bisbes de Vic, anà passant, de successió en successió, amb la tònica lluçanenca. L'abril del 1104, Guillem de Lluçà concordava amb el bisbe de Vic, Arnau, de qui rebia determinades concessions, que defensaria els béns del bisbe i de l'Església de Vic conforme és degut al senyor natural, particularment des del castell dit «de Kehr».

El 27 d'agost del 1167, altra concòrdia entre el bisbe de Vic, Pere, i els canonges, d'una banda, i Guillem de Lluçà, d'altra banda. Aquest darrer reconegué al bisbe i al capítol la meitat de les dominatures del «Chastro de Cher».

Pel seu testament, Guillem de Lluçà deixa, l'any 1170, el seu cos al monestir de Santa Maria de Ripoll, amb un cavall i la meitat dels esplets de la seva laboració del Quer, excepte el domini directe propi de l'església de Sant Pere, de Vic. Tot el dret del testador damunt el castell del Quer era assignat al seu parent Gombau de Besora. S'especificava que el posseïdor del castell del Quer havia de tenir també la terra de Sant Agustí «cum ipso cavallario» i complir els convenis establerts amb Pere de Lluçà, així com pagar tots els deutes del testador.

El 1176, el bisbe i els canonges establiren concòrdia amb Bernat de Besora; feia temps que duraven les discussions. Els primers reconegueren a Bernat de Besora —germà d'en Gombau— i muller «Esclarmunda», llevat d'uns determinats mesos.

En morir Bernat de Besora, els Lluçà recuperaren el castell. En l'esponsalici fet, el 1198, per Pere de Lluçà en favor de la muller, Estefania, figura la concessió del castell del «Cher», salvat el dret de l'Església de Vic.

L'abril del mateix any, en jurament prestat per «Petrus de Luciano» al rei Pere el Catòlic, compareix la menció de la «forcia de castro de Cher».

Vers el 1242, Pere de Lluçà donà el castell del Quer al seu secundogènit, Mir, casat amb Elissendis d'Oló. En Pere d'Oló, fill d'aquest matrimoni, el posseí fins a l'any 1297. Fou, en efecte, Pere d'Oló l'edificador de la capella de Santa Llúcia vers l'any 1275. En el seu testament, dóna a la capella de «Ste. Lucie des Quer», el dret de tasca de pa i vi dels termes del castell del Quer, per al manteniment del seu culte.

Amb el consentiment del prelat vigatà, el castell del Quer tornà, de nou, als senyors de Lluçà i seguí la mateixa trajectòria que el castell i la baronia lluçanencs.

El juny del 1299, Bernat Guillem de Portella, senyor del castell de Lluçà, en retre homenatge de fidelitat al bisbe de Vic (Berenguer) per tots els feus que li tenia, anomena el «Castrum de Quero».

Semblantment, el 8 de maig del 1324 Bernat de Portella, fill i hereu de Bernat Guillem, prestà l'homenatge al prelat Berenguer; es féu constar que el delme de Sant Julià de «Ciraria» i el castell del Quer entraven en la prestació, a desgrat que hom no veïés constància de trobar-se aquest castell en feu del bisbe i de l'Església de Vic.

Els documents posteriors fan sovint esment a deixes i visites episcopals a la capella de Santa Llúcia, mercès a la cura dels diferents senyors de la casa del Quer o de Santa Llúcia, s'ha mantingut sencera, ben conservada i amb culte fins als nostres dies.

La torre del castell ha estat *restaurada* modernament amb no gaire encert, car ha perdut força de la seva ferrenya estructura medieval.

Nota: escrit extret del Volum IV dels *Castells Catalans* publicat per l'editor Rafael Dalmau l'any 1993.

Jordi Gironès i Vilardebò
octubre de 2010